

Arto Satonen kok

## Kirjallinen kysymys työllisyyden edistämisen kuntakokeilujen resursseista

Eduskunnan puhemiehelle

### Lähtökohtia

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilut alkoivat useiden viivästysten jälkeen maaliskuussa 2021. Kunnat olivat valmistautuneet kokeilujen alkamiseen ja palkanneet mm. henkilöstöä jo vuoden 2020 aikana. Kunnille luvattiin maksaa viivästymisestä korvauksia, mutta niin ei ole tapahtunut.

Kokeiluihin mukaan lähteneet kunnat sitoutuivat laittamaan kuntakokeilun toimeenpanoon 15 %:n suuruisen osan vuoden 2019 työmarkkinatuen kuntaosuudesta. Työllisyyden kuntakokeilujen tavoitteena oli kokeilla uudenlaisia asiakaslähtöisiä toimintamalleja ja palveluja yhdistämällä valtion työllisyydenhoidon tehtävät kuntien yleisen toimialan mukaisiin työllisyydenhoitomalleihin ja luoda uusia toimintamalleja kokeilussa.

Hallituksen esityksessä työllisyyden kuntakokeiluista lähtökohta oli se, että TE-toimiston asiakkaista osa siirtyy kuntakokeilun asiakkaiksi ja TE-toimistoista siirtyvät asiakkaita palvelleet asiantuntijat kokeiluihin asiakkaiden mukana. Valtiolta kuntiin siirretty tehtävät on määritelty hoidettaviksi valtion varoin, koska järjestämisvastuu on valtiolla myös kokeilujen ajan. Kokeiluihin rekrytoitiin uusina työntekijöinä kuitenkin iso osa TE-asiantuntijoista, ja heidän perehdyttämisenä jäi kuntien vastuulle. Virkamieslain mukaan perehdytys siirrettäville virkamiehille olisi tullut tehdä TE-toimistoissa. Tämä hidasti kuntakokeilussa huomattavasti perustyon haltuunottoa, ja uusien toimintamallien suunnittelu ja toimeenpano hidastuivat. Lain valmisteluvaiheessa pidettiin erityisen tärkeänä, että TE-toimistojen ja kokeilujen resursseja seurataan ja tarvittaessa tasataan.

### Kokeilun kokemuksia

Kokeilujen aloituksen jälkeen kokeiluille on tullut jatkuvasti lisää uusia tehtäviä, kuten työttömyysturva-asioita ja viimeisimpänä uusi asiakaspalvelumalli (POMA) 2.5.2022 alkaen. Niistä ei ollut kokeilun alussa tietoa.

Kaikki tämä on tarkoittanut käytännössä sitä, että resursseja ei ole riittävästi, eikä niitä ole kohdennettu oikeudenmukaisesti kuntien ja TE-toimistojen välillä. Sekä suuret kaupungit että Kuntaliitto ovat tuoneet ministeriön tietoon useita kertoja huolensa valtion resurssien riittävyydestä

## Kirjallinen kysymys KK 464/2022 vp

kokeilussa muuttuneessa työllisyystilanteessa ja resurssien uudelleentarkastelun tarpeesta kokeilujen ja TE-toimistojen välillä.

Resurssien tasauksen tarvetta on selvitetty TEM:n toimesta, ja viimeksi heinäkuussa työllisyyden edistämisen ministeriryhmä linjasi, ettei tarvetta resurssien tasaamiselle ole.

Kuitenkin ja jatkuvasti viesti kentältä, kokeilukunnista, on aivan toisenlainen. Todella monella alueella kerrotaan olevan erittäin suuria haasteita ja jopa ongelmia selvittää lakisääteisistä tehtävistä. Tilastojen mukaan erityisesti isoissa kaupungeissa TE-toimistojen asiakasmäärät laskevat ja vastaavasti kokeilussa mukana olevia asiakkaiden määrät nousevat. Uuden työvoimapalvelumallin tavoitteena on, että valtaosa asiakaspalvelusta hoidetaan kasvokkain tapaamisilla. Kokeiluissa asiakaspalvelua onkin hoidettu kasvokkain, mutta TE-toimistoissa pääosin vieläkin puhelimitse. Kunnat haluavat palvella asiakkaitaan pääsääntöisesti kasvokkain. Se on myös uuden työvoimapalvelun myötä juuri se suunta, johon työllisyyspalveluja halutaan kehittää, ja se nimenomaan vaatii resursointia.

### **Ukrainan sodan vaikutuksia**

Maaliskuussa Ukrainan sodan myötä on saapunut Suomeen kymmeniätuhansia pakolaisia. Tilapäistä suojelua saavista suurin osa on vielä ilman kotikuntapäätöstä ja siten TE-toimistojen palveluvastuulla. TE-toimistoissa heitä on kuitenkin vain vähän asiakkaina. Syksyn budjettiriihen kirjauksissa on useita toimia ukrainalaisten auttamiseksi ja kotouttamiseksi. Työllisyyden kuntakokeilujen asiakkaiksi ukrainalaisia voisi kirjausten mukaan siirtää jo ennen kotikuntapäätöstä. Kunnat sen sijaan saisivat korvauksia palvelujen järjestämisestä vasta kotikuntapäätöksen jälkeen. Tämä olisi uusi lisätehtävä kokeiluille ja vaatii asianmukaisen lisäresursoinnin.

Eduskunta hyväksyi uuden työvoimapalvelulain 8.12.2021, mutta hyväksyi samalla seuraavat kolme ponsiesitystä:

### ***Valiokunnan lausumaehdotukset***

#### **1.**

*Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tarkasti uudistuksen vaikutuksia työllisyyden kehittymiseen, palvelun onnistumiseen ja kuntakokeilujen edistymiseen sekä resurssien riittävyyteen ja niiden kohdentamisen onnistumiseen kiinnittäen erityisesti huomiota yksityiskohtaisen sääntelyn toimivuuteen sekä antaa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle edellä mainituista seikoista selvityksen vuoden 2023 loppuun mennessä. Eduskunta edellyttää, että tarvittaessa hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lainsäädännön tarkistamiseksi.*

#### **2.**

*Eduskunta edellyttää, että TE-toimistojen ja kokeilukuntien määrärahan riittävyyttä laadukkaiden palveluiden järjestämiseksi sekä niiden oikeasuhtaista jakautumista kuntien ja TE-toimistojen kesken seurataan tarkasti ja että tarvittaessa toimintaan ohjataan lisää määrärahoja valtion lisätalousarvioissa tai talousarviossa vuodelle 2023. Määrärahojen riittävyyden arvioinnissa on*

## Kirjallinen kysymys KK 464/2022 vp

*otettava huomioon asiakaspalvelun vaatimien henkilöstöresurssien lisäksi myös toimitilojen ja tietojärjestelmien kehittämisen vaatimat määrärahat.*

3.

*Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työvoimapalveluita ja työttömyysturvaa koskevan sääntelyn ymmärrettävyyden ja ennakoitavuuden parantamiseksi sekä antaa asiassa selvityksen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2023 loppuun mennessä.*

Kohdan 1 mukaisesti lain toimivuudesta tulee antaa eduskunnalle selvitys vuoden 2023 loppuun mennessä. Se on varmaan aivan paikallaan, mutta lain tuomat ongelmat on havaittu jo nyt, joten korjaavia toimia ei voida odottaa sinne asti.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

*Toteutuuko TE-toimistojen ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilujen välinen resurssien-jako eduskunnan lausuman kohdan 2 edellyttämällä tavalla,*

*mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta resurssien tasaus TE-toimistojen ja kokeilujen kanssa tehdään nopealla aikataululla ja*

*millä tavoin ukrainalaisten, tilapäistä suojelua saavien palvelut aiotaan resursoida, jos heidän palvelunsa siirtyvät kuntakokeilujen ja kuntien vastuulle ennen kotikuntapäätöstä?*

Helsingissä 14.9.2022

Arto Satonen kok